

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ПРАВОСУДНА АКАДЕМИЈА

ПРАВИЛНИК

О ОБЕЗБЕЂИВАЊУ ОЗНАКА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ
У ТОКУ ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА У ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ

Београд, јун 2019. године

Предмет

Члан 1

Овим правилником прописују се минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни при обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду.

Обим примене

Члан 2

Овај правилник се примењује на:

ознаке које се користе у згради Правосудне академије током извођења грађевинских радова у циљу адаптације простора за сопствене потребе.

Значење израза

Члан 3

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) ознака за безбедност и здравље на раду јесте ознака која се односи на одређени предмет, активност или ситуацију и која обезбеђује информацију или инструкцију о безбедности и здрављу на раду путем ознаке на табли, боје, светлосне ознаке или звучног сигнала, усмене комуникације или знака који се даје руком;

2) ознака забране јесте ознака која забрањује поступање које може довести до настанка опасности или опасне појаве;

3) ознака упозорења јесте ознака која даје упозорење о опасности или опасној појави;

4) ознака обавезе јесте ознака која обезбеђује инструкцију о обавезном начину поступања;

5) ознака излаза у случају опасности или прве помоћи јесте ознака која обезбеђује информацију о излазу у случају опасности или првој помоћи;

6) информативна ознака јесте ознака које обезбеђује информацију другачију од информације која је обезбеђена ознакама из тач. 1) - 5) овог става;

7) ознака на табли јесте ознака која обезбеђује одређену информацију путем комбинације геометријских облика, боја и симбола или пиктограма и која је учињена видљивом довољним осветљењем;

8) допунска ознака на табли јесте ознака на табли која се користи заједно са ознаком из тачке 7) овог става и која обезбеђује додатне информације;

9) безбедносна боја јесте боја која има одређено значење;

10) симбол или пиктограм јесте слика која описује ситуацију или обезбеђује инструкцију о обавезном начину поступања и која се користи на табли или осветљеној површини;

11) светлосна ознака јесте ознака која је обезбеђена уређајем који је направљен од провидних или прозачних материјала који су осветљени изнутра или од назад тако да је осветљена површина видљива;

12) звучни сигнал јесте кодирани звук који производи уређај који је направљен за ту сврху, без употребе људског или вештачког гласа;

13) говорна комуникација јесте унапред одређена говорна порука која је саопштена људским или вештачким гласом;

14) знак који се даје руком јесте покрет и/или положај руку и/или шака, у кодираном облику, који се дају запосленом који изводи маневре који могу да представљају опасност по запослене.

Захтеви у вези са ознакама

Члан 4

Захтеви у вези са ознакама за безбедност и здравље на раду прописани су Прилозима од 1. до 7. овог правилника који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део.

Обавезе послодавца

Члан 5

Послодавац је дужан да, узимајући у обзир процену ризика, обезбеди и истакне ознаке за безбедност и здравље на раду.

Обавештавање запослених

Члан 6

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а нарочито о мерама које се предузимају у вези са обезбеђивањем ознака за безбедност и здравље на раду.

Оспособљавање запослених

Члан 7

Послодавац је дужан да у току оспособљавања за безбедан и здрав рад запослене упозна са свим мерама које се предузимају у вези са обезбеђивањем ознака за безбедност и здравље на раду и да им обезбеди упутстава или инструкције у писаној форми које се односе на обавезне начине поступања и значење ознака за безбедност и здравље на раду, а нарочито на значење ознака за безбедност и здравље на раду које садрже речи.

Сарадња послодавца и запослених

Члан 8

Послодавац и запослени, односно њихови представници за безбедност и здравље на раду дужни су да сарађују у вези са свим питањима која се односе на обезбеђивање ознака за безбедност и здравље на раду.

Прелазна одредба

Члан 9

Извођач радова који је, пре ступања на снагу овог правилника, започео обављање делатности, односно обезбедио и истакао ознаке за безбедност и здравље на раду, дужан је да своје пословање усклади са одредбама овог правилника.

Завршна одредба

Члан 10

Овај правилник ступа на снагу одмах и почиње да се примењује од 3.6.2019.године.

ОПШТИ ЗАХТЕВИ ЗА ОЗНАКЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

1. Општи захтеви

1.1. Овим прилогом прописани су општи захтеви за ознаке за безбедност и здравље на раду, њихову замену, различито коришћење и комбиновање.

1.2. Ознаке за безбедност и здравље на раду могу да се користе само за давање информација или инструкција које су прописане овим правилником.

2. Врсте ознака за безбедност и здравље на раду

2.1. Трајне ознаке за безбедност и здравље на раду

2.1.1. Трајне ознаке на табли морају да се користе за ознаке забране, упозорења, обавезе и за означавање излаза у случају опасности или прве помоћи.

2.1.2. Ознаке на таблама и/или безбедносне боје морају да се користе за трајно означавање локације и идентификацију опреме за гашење пожара.

2.1.3. Места на којима постоји могућност удара у препреку или пада морају да буду трајно обележена безбедносном бојом и/или знаком на табли.

2.2. Ознаке за безбедност и здравље на раду на раду у одређеним околностима

2.2.1. Светлосне ознаке, звучни сигнали и/или говорна комуникација морају да се користе када одређене околности то захтевају, узимајући у обзир могућности за замену и комбиновано коришћење ознака за безбедност и/или здравље на раду који су прописани у тачки 3. овог прилога, да би се упозорило на опасност, да би се позвала лица да предузму специфично поступање или да се позову лица на евакуацију у случају опасности.

2.2.2. Знаци који се дају руком и/или говорна комуникација морају да се користе када околности то захтевају да би се наводило или усмеравало лице које изводи опасне маневре.

3. Замена и комбиновано коришћење ознака за безбедност и здравље на раду

3.1. Следеће ознаке за безбедност и здравље на раду на раду могу да се користе, уколико је обезбеђена иста ефикасност:

3.1.1. Безбедносна боја или ознака на табли да би се означило место где је препрека или где запослени или предмети могу да падну,

3.1.2. светлосна ознака, звучни сигнал или говорна комуникација,

3.1.3. знаци који се дају руком или говорна комуникација.

3.2. Могуће комбиновано коришћење ознака за безбедан и здрав рад:

3.2.1. светлосна ознака и звучни сигнал,

3.2.2. светлосна ознака и говорна комуникација,

3.2.3. знаци који се дају руком и говорна комуникација.

4. Значење или намена и инструкције и информације боја из Табеле 1. односе се на све ознаке за безбедност и здравље на раду на раду и безбедносне боје.

Табела 1.

Боја	Значење или намена	Инструкција и информација
Црвена	Ознака забране	Опасно поступање
	Упозорење на опасност	Заустави, угаси, урежај за заустављање у случају опасности
		Евакуација
Опрема за гашење пожара	Идентификација и локација	
Жута или тамно жута	Ознака упозорења	Пажња, опрез
		Провери
Плава	Ознака обавезе	Специфично поступање или радња
		Коришћење спредстава и опреме за личну заштиту на раду
Зелена	Ознака излаза у случају опасности или прве помоћи	Врата, излази, пролази, опрема и просторије
	Нема опасности	Повратак у нормално стање

5. Ефикасност ознака за безбедност и здравље на раду на раду не сме да буде умањена:

5.1. присуством другог извора истих или сличних ознака који би могао да утиче на видљивост или чујност, па је због тога посебно потребно:

5.1.1. избећи постављање превише ознака на малом међусобном растојању,

5.1.2. истовремено коришћење две светлосне ознаке чије се значење може помешати,

5.1.3. коришћење светлосне ознаке поред другог сличног извора светлости,

5.1.4. истовремено коришћење два звучна сигнала,

5.1.5. коришћење звучног сигнала у условима повишене буке;

5.2. лошом израдом, недовољним бројем, неправилним истицањем, slabим одржавањем или неправилним радом сигналних уређаја.

6. Ознаке за безбедност и здравље на раду на раду и сигнални уређаји морају да буду редовно чишћени, одржавани, проверавани, поправљани и уколико је потребно замењени са циљем да се задрже битни и/или функционални квалитети.

7. Број ознака за безбедност и здравље на раду и сигналних уређаја које треба поставити као и њихов распоред зависе од врсте опасности и величине простора који покривају.

8. Ознакама за безбедност и здравље на раду које захтевају снабдевање енергијом мора да буде обезбеђен други извор енергије у случају да дође до прекида основног напајања, осим уколико у том случају није отклоњена и опасност због које је ознака за безбедност и здравље на раду и постављена.

9. Светлосне ознаке и/или звучни сигнали, који треба да упозоре на почетак неке активности, морају да буду активирани пре почетка и да трају све време док траје та активност, а по завршетку коришћења да буду враћени у првобитно стање.

10. Светлосне ознаке и звучни сигнали морају да буду проверени после постављања и периодично у току коришћења са циљем да се обезбеди њихов правилан рад и ефикасност.

11. Ознаке за безбедност и здравље на раду на раду морају да буду допуњене или замењене уколико је њихова видљивост или чујност умањена из било ког разлога, па и због коришћења средства и опреме за личну заштиту на раду.

12. Просторије или простор у затвореном који се користе за складиштење значајних количина опасних материја морају да буду обележене одговарајућим ознакама за безбедност и здравље на раду у складу са тачком 3.2. Прилога 2. или тачком 1. Прилога 3, осим у случају када је свака амбалажа прописно обележена.

ЗАХТЕВИ ЗА ОЗНАКЕ НА ТАБЛАМА

1. Својства

1.1. Облик и боје ознака на таблама прописани су у тачки 3. овог прилога у складу са њиховом наменом.

1.2. Пиктограми морају да буду што једноставнији и да садрже само битне детаље.

1.3. Пиктограми који се користе могу да буду незнатно другачији или детаљнији од оних који су приказани у тачки 3. овог прилога, али при томе морају да обезбеде исто значење и да не доведу до погрешног разумевања или замене значења.

1.4. Ознаке на таблама морају да буду направљене од материјала који је отпоран на ударце, воду и остале штетне утицаје из околине у којој се налазе.

1.5. Величина и колорометријске и фотометријске карактеристике ознаке на табли морају да буду такве да ознака увек буде лако видљива и разумљива.

2. Услови коришћења

2.1. Ознаке на таблама морају да буду постављене на одговарајућој висини у линији погледа и на добро осветљеном, приступачном и видљивом месту, узимајући у обзир све препреке које се налазе на месту приласка опасној зони или у непосредној близини специфичне опасности или објекта (предмета). Употреба флуоросцентних и рефлектујућих материјала или додатног вештачког осветљења је обавезна у случајевима лошег природног осветљења.

2.2. Ознаке на таблама морају да буду уклоњене када више на постоје околности због којих су постављене.

3. Коришћење

3.1. Ознаке забране

3.1.1. Изглед: облик - круг; црни пиктограм на белој подлози; оивичен црвеном бојом и са црвеном попречном линијом; црвена боја заузима најмање 35% површине ознаке.

3.2. Ознаке упозорења

3.2.1. Изглед: облик - троугао; црни пиктограм на жутој подлози; оивичен црном бојом; жута боја заузима најмање 50% површине ознаке.

3.3. Ознаке обавезе

3.3.1. Изглед: облик - круг; бели пиктограм на плавој подлози; плава боја заузима најмање 50% површине ознаке.

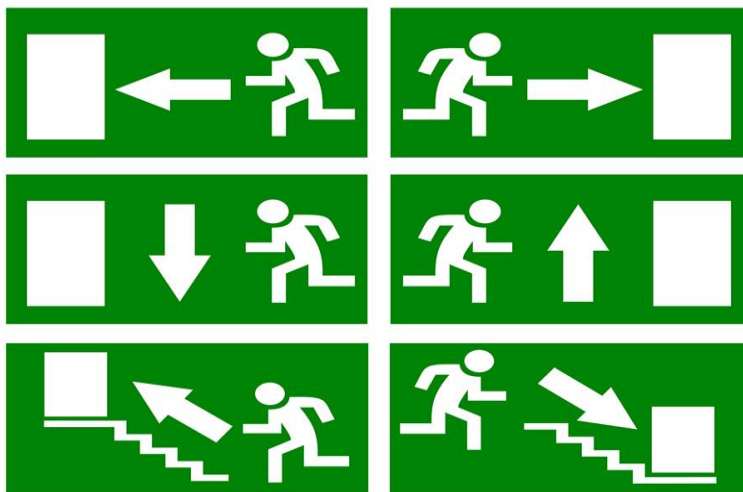
Ознаке на таблама:

3.4. Ознаке излаза у случају опасности или прве помоћи

3.4.1. Изглед: облик - правоугаоник или квадрат; бели пиктограм на зеленој подлози; зелена боја заузима најмање 50% површине ознаке.

Ознаке на таблама:

Прва помоћ

3.5. Ознаке опреме за гашење пожара

3.5.1. Изглед: облик - правоугаоник или квадрат; бели пиктограм на црвеној подлози; црвена боја заузима најмање 50% површине ознаке.

Ознаке на таблама:

Апарат за гашење пожара

Телефон у случају пожара

Прилог 3.

ЗАХТЕВИ ЗА ОЗНАЧАВАЊЕ ЛОКАЦИЈЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ОПРЕМЕ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

1. Захтеви прописани овим прилогом односе се искључиво на опрему за гашење пожара.
2. Опрема за гашење пожара мора да буде идентификована употребом прописане боје за саму опрему и ознаке на таблама и/или за означавање локације на којој се налази та опрема и приступа тим локацијама.
3. Прописана боја из тачке 2. овог прилога јесте црвена. Површина која јесте црвене боје мора да буде довољно велика да би се опрема за гашење пожара лако идентификовала.
4. Ознаке на таблама којима се означава локација опреме за гашење пожара морају да буду у складу са захтевима из тачке 3.5. Прилога 2.

**ЗАХТЕВИ ЗА ОЗНАКЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ
ПРЕПРЕКА И ОПАСНИХ ЗОНА**

1. Ознаке за безбедност и здравље на раду за обележавање препрека и опасних зона.

1.1. Места којима запослени имају приступ у току рада, а на којима постоји ризик од судара са препрекама, пада запослених или пада предмета морају да буду обележена жуто - црним или црвено - белим пругама.

1.2. Величина ознаке за безбедност и/или здравље на раду на раду мора да буде у складу са величином препреке или опасне зоне.

1.3. Жуто - црне или црвено - беле пруге морају да буду под углом од 45° и приближно исте ширине.

1.4. Пример:

Жуто-црна

Црвено-бела

ЗАХТЕВИ ЗА СВЕТЛОСНЕ ОЗНАКЕ

1. Својства

1.1. Светлост која је емитована светлосном ознаком мора да има довољан контраст у односу на околину у складу са планираним условима употребе, али при томе не сме да изазива блештање или да буде слабо видљива услед недовољне осветљености.

1.2. Осветљена површина мора да буде једнобојна или да садржи пиктограм на одређеној позадини.

1.3. Боја која се користи на светлосној ознаци мора да буде у складу са бојама наведеним у тачки 4. Прилога 1. и њиховим значењем.

1.4. Уколико светлосна ознака садржи пиктограм, мора да буде у складу са захтевима из Прилога 2.

2. Коришћење

2.1. Уколико уређај може да емитује и непрекидне сигнале и сигнале са прекидом, сигнали са прекидом морају да се користе да би се упозорило на виши ниво опасности или на потребу за хитним предузимањем прописаног или захтеваног поступања или активности у односу на значење које је дато непрекидним сигналом. Трајање и учестаност сигнала са прекидом морају да буду такви да се обезбеди правилно опажање поруче и да се избегне могућност замене са другим светлосним сигналимa или са непрекидним сигналом.

2.2. Идентична кодификација мора да буде обезбеђена, уколико се светлосна ознака користи уместо звучног сигнала или заједно са њим.

2.3. Уређаји који емитују сигнале са прекидом у случајевима значајних опасности морају да буду посебно прегледани и одржавани и да су им обезбеђени помоћни извори напајања.

ЗАХТЕВИ ЗА ЗВУЧНЕ СИГНАЛЕ

1. Својства

1.1. Звучни сигнали морају да:

1.1.1. Буду виши од нивоа буке у радној околини тако да буду чујни, али не и непријатни или да изазивају бол.

1.1.2. Буду лако препознатљиви, а нарочито у погледу дужине трајања и учестаности импулса и да се могу лако разликовати од осталих звучних сигнала или буке.

1.2. Уколико уређај може да емитује звучне сигнале и са сталном и са променљивом учесталошћу, сигнали са променљивом учесталошћу морају да се користе да би се упозорило на виши ниво опасности или на потребу за хитним предузимањем прописаног или захтеваног поступања или активности у односу на значење које је дато непрекидним сигналом.

2. Кодирање

2.1. Звучни сигнал за евакуацију мора да буде непрекидан.

ЗАХТЕВИ ЗА ЗНАКЕ КОЈИ СЕ ДАЈУ РУКОМ

1. Својства

1.1. Знаци који се дају руком морају да буду прецизни, једноставни, саопштљиви, лаки за давање и разумевање и јасно различити од осталих покрета и/или положаја руку и/или шака.

1.2. Када се приликом давања знака рукама користе обе руке истовремено њихово покретање мора да буде синхронизовано, симетрично и да се при томе даје само један знак.

1.3. Знаци који се дају руком могу да буду незнатно другачији или детаљнији од знака прописаних у тачки 3. овог прилога, под условом да је обезбеђено да имају исто значење и разумевање.

2. Коришћење

2.1. Запослени који даје знаке руком (у даљем тексту: сигналиста) покретима и/или положајем руку и/или шака даје маневарске инструкције запосленом који изводи маневре (у даљем тексту: маневриста).

2.2. Сигналиста мора да буде у стању да визуелно прати маневар и да при томе не буде ометан.

2.3. Обавезе сигналисте морају да буду усмерене искључиво на давање маневарских инструкција на начин којим се обезбеђује безбедност осталих запослених у непосредној близини.

2.4. Уколико не могу да се испуне захтеви из тачке 2.2. овог прилога мора се обезбедити више сигналиста.

2.5. Маневриста је дужан да прекине маневар који је у току са циљем да затражи нову инструкцију уколико није у могућности да на довољно безбедан начин изврши налог који му је дат.

2.6. Помоћна опрема:

2.6.1. Маневриста мора да буде у могућности да лако препозна сигналисту.

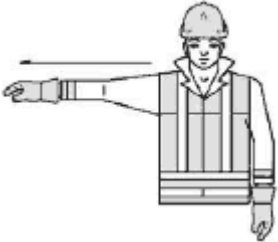
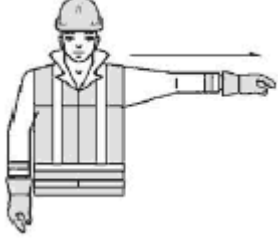
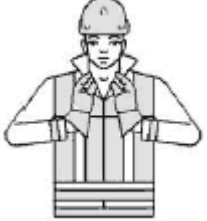

2.6.2. Сигналиста мора да буде опремљен са једним или више препознатљивих и карактеристичних делова помоћне опреме, као што су јакна, шлем, навлаке на рукама или светлеће палице.

2.6.3. Сви делови помоћне опреме морају да буду светлих и јасних боја, по могућству једнобојни, које ће се користити само са циљем препознавања сигналисте.

3. Знаци који се дају руком су:

Значење	Опис	Илустрација
А. Општи знаци		
ПОЧЕТАК Пажња Почетак радње	Обе руке су раширене хоризонтално са длановима окренутим напред.	
СТАНИ Прекид Заустављање радње	Десна рука је подигнута у вис са дланом окренутим напред.	

КРАЈ Крај радње	Руке су склопљене у висини груди.	
Б. Вертикално кретање		
ПОДИГНИ	Десна рука подигнута у вис са дланом окренутим напред, полако кружи.	
СПУСТИ	Десна рука спуштена са дланом окренутим назад, полако кружи.	
ВЕРТИКАЛНО РАСТОЈАЊЕ	Положај руку показује растојање.	
В. Хоризонтално кретање		
НАПРЕД	Обе руке су савијене са длановима окренутим на горе и подлактице се полако крећу ка телу.	
НАЗАД	Обе руке су савијене са длановима окренутим на доле и подлактице се полако крећу од тела.	

ДЕСНО	Десна рука у висини рамена са дланом окренутим на доле полако даје мале покрете у десно.	
ЛЕВО	Лева рука у висини рамена са дланом окренутим на доле полако даје мале покрете у лево.	
ХОРИЗОНТАЛНО РАСТОЈАЊЕ	Положај руку показује растојање.	
Г. Опасност		
ОПАСНОСТ Заустављање у случају опасности	Обе руке су подигнуте у вис са длановима окренутим напред.	
БРЖЕ	Сви покрети брже.	
СПОРИЈЕ	Сви покрети спорије.	

У Београду, 3.6.2019. године

Бојан Ранђеловић

Дипл.инж.заштите на раду

Директор

ОБАВЕЗНА ЗАШТИТНА ОПРЕМА КОД ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА

Заштита очију и главе. Неизоставни део грађевинске заштитне опреме чине грађевински шлемови. Они штите од озбиљнијих повреда главе, поготово пошто је чест случај да разни предмети падну са велике висине. Такође, ако приликом рада постоји могућност да страна тело допре до ока, потребно је користити заштитне наочаре.

Заштита ногу. Још један неизоставни део заштитне опреме грађевинских радника поред шлемова су заштитне ципеле. Ципеле морају бити таквог квалитета да спрече пробој ексера или арматуре до стопала.

Заштита руку. Радници би требали носити заштитне рукавице у зависности од опасности којој су изложени: гумене рукавице за бетонске радове, рукавице за заваривање приликом заваривања, изолацијске рукавице уколико се ради са струјом.

Заштита слуха. Заштита слуха подразумева коришћење чепова за уши или наушњака (који подсећају на слушалице) у ситуацијама када је бука толика да би могла оштети слух радника.

Заштита од пада са велике висине. Ова заштитна опрема изгледа веома слично опреми коју користе алпинисти. Суштина је да ужад спречава да радник падне, док појас спречава да дође до озбиљнијих повреда кичме.

Правосудна академија, Република Србија
Безбедност и здравље на раду